

Şevket Dönmez

Yeni araştırmalar ışığında Sinop ili mö 2. binyılı ve Demir Çağı kültürlerine genel bir bakış

Bugüne değin gerçekleştirilmiş arkeolojik araştırmalar ışığında Sinop ili sınırları içinde en erken yerleşimin Geç Kalkolitik Çağ'da başlamış olduğu anlaşılmıştır. Kocagöz Hyük ile Boyabat-Kovuklukaya kazılarında saptanmış olan Geç Kalkolitik Çağ kültür katlarına karşın, Maltepe Höyüğü'nde ele geçen taş bilezik parçaları ile Kıran Hyük ve Kabalı Hyük'te ele geçtiği öne sürülen, ancak bugüne değin yayınlanmamış olan çanak-çömlek parçaları, bölgenin yerleşim sürecinin Erken Kalkolitik Çağ hatta Geç Neolitik Çağ'da başlamış olabileceğine işaret etmektedir. Geç Kalkolitik Çağ'ı izleyen dönem olan İlk Tunç Çağı'nda yerleşim sayısının arttığı ve buna doğru orantılı olarak nüfusun da fazlalaştığı anlaşılmaktadır. Özellikle Kocagöz Hyük ve Kovuklukaya kazıları ile çeşitli yüzey araştırmalarında saptanmış olan çok sayıdaki yerleşme, İlk Tunç Çağı'nın Sinop ilinde çok güçlü olarak yaşanmış olduğuna işaret etmektedir. İzleyen dönem olan Orta Tunç Çağı'nın erken evrelerinde, Anadolu'da Kültepe/Kaneş merkezli Assur Ticaret Kolonileri Çağı ticaret ağının kuzey uçlarından birinin Sinop ili olduğuna işaret eden bulgular Gerze-Hıdırlı Mezarlığı ile bu mezarlığın yerleşimi olduğu düşünölen Keçi Türbesi Höyüğü'nden gelmektedir. Komşu bölge olan Samsun gibi, Orta Tunç Çağı'nın geç evrelerinde büyük olasılıkla Sinop yöresinde de yerleşme olmadığı anlaşılmaktadır. Anadolu'nun Karadeniz kıyılarında ve dolayısıyla Sinop'ta da bugüne değin Erken Demir Çağı'na (MÖ 1190-900) ait herhangi bir merkez ve buluntu saptanamamıştır. Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kara Kesimi'nde Orta Demir Çağı'nda (MÖ 900-650/600) yoğunlaşan yerleşmeler, Geç Demir Çağı'nda (MÖ 650/600-330) hem Kara hem de Kıyı kesiminde görölmektedir. Bu duruma kanıtlayan örnekler Sinop kent merkezi ile Kovuklukaya'da ele geçmiştir.